Sprawdzian z pieniądza, NBP i gospodarki otwartej **Grupa A**

Biznes i zarządzanie: pieniądz, bank centralny, kursy walut i handel zagraniczny

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Operacje otwartego rynku prowadzone przez bank centralny polegają na:

Ⓐ ustalaniu limitów cen w sklepach i na targowiskach
Ⓑ udzielaniu kredytów hipotecznych gospodarstwom domowym
Ⓒ zakupie lub sprzedaży papierów wartościowych
Ⓓ ustalaniu wysokości podatków od zysków banków

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Gdy Rada Polityki Pieniężnej podnosi stopę referencyjną NBP, w bankach komercyjnych najczęściej obserwuje się:

Ⓐ spadek oprocentowania kredytów
Ⓑ wzrost podaży pieniądza w gospodarce
Ⓒ spadek wskaźnika WIBOR
Ⓓ wzrost oprocentowania kredytów i lokat

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Bank centralny prowadzi na dużą skalę skup obligacji skarbowych, zwiększając ilość pieniądza w obiegu, mimo że stopy procentowe są już bliskie zeru. Jak nazywa się to niestandardowe narzędzie polityki pieniężnej?

Ⓐ Podwyższenie stopy rezerwy obowiązkowej
Ⓑ Restrykcyjna polityka fiskalna
Ⓒ Dewaluacja waluty krajowej
Ⓓ Luzowanie ilościowe (quantitative easing)

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń dotyczących pieniądza i polityki pieniężnej.

1.	NBP prowadzi rachunki osób prywatnych i udziela im kredytów, pełniąc funkcję banku komercyjnego.	**P**	**F**
2.	Pieniądz bezgotówkowy jest kreowany przez banki komercyjne w procesie udzielania kredytów.	**P**	**F**
3.	Podstawowym celem NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu cen, czyli dbałość o niską inflację.	**P**	**F**
4.	Ekspansywna polityka pieniężna jest narzędziem obniżania wysokiej inflacji.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj funkcję pieniądza do sytuacji, która ją ilustruje.

1. Środek wymiany	...	A. Sprzedawca dostarcza towar dziś, a zapłatę otrzyma zgodnie z terminem płatności na fakturze za 30 dni.
2. Miernik wartości	...	B. Rodzina odkłada pieniądze na koncie oszczędnościowym z myślą o wydatkach za kilka lat.
3. Środek tezauryzacji (gromadzenia wartości)	...	C. Klient płaci gotówką za zakupy w sklepie spożywczym.
4. Środek płatniczy odroczony w czasie	...	D. Ceny wszystkich towarów w sklepie wyrażone są w złotówkach, co pozwala je ze sobą porównać.

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–4 pkt)

Dopasuj rodzaj funkcji pieniądza do sytuacji, która ją ilustruje.

1. Środek wymiany	...	A. Klient płaci gotówką za zakupy w sklepie spożywczym
2. Miernik wartości	...	B. Najemca reguluje zaległy czynsz przelewem po terminie płatności
3. Środek tezauryzacji	...	C. Osoba odkłada pieniądze na koncie oszczędnościowym na przyszłość
4. Środek płatniczy	...	D. Ceny wszystkich towarów w sklepie są wyrażone w złotych

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 7. (0–2 pkt)

W ciągu roku kurs euro w złotych spadł z 4,60 zł do 4,30 zł. Wyjaśnij, jak ta zmiana wpłynęła na sytuację polskiego producenta mebli sprzedającego swoje wyroby do Niemiec oraz na sytuację polskiego importera elektroniki kupującego towar w strefie euro.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Rodzina planuje za rok wyjazd wakacyjny do Wielkiej Brytanii i już teraz chce zabezpieczyć budżet podróży przed niekorzystną zmianą kursu złotego względem funta brytyjskiego. Zaproponuj i uzasadnij jeden sposób, w jaki rodzina może ograniczyć to ryzyko kursowe.

Zadanie 9. (0–3 pkt)

Wyjaśnij, na czym polega rola Narodowego Banku Polskiego jako „banku banków".

Zadanie 10. (0–2 pkt)

NBP prowadzi politykę pieniężną z celem inflacyjnym na poziomie 2,5%, z dopuszczalnym przedziałem wahań ±1 punkt procentowy. Wyjaśnij, dlaczego bank centralny dąży do utrzymania niskiej, dodatniej, a nie zerowej stopy inflacji.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/biznes-zarzadzanie/pieniadz-i-nbp

Sprawdzian z pieniądza, NBP i gospodarki otwartej **Grupa B**

Biznes i zarządzanie: pieniądz, bank centralny, kursy walut i handel zagraniczny

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 24

10 zadań, 24 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Złoty jest walutą o kursie płynnym. Oznacza to, że jego wartość względem innych walut:

(A) jest sztywno ustalana przez NBP raz w roku i nie zmienia się na rynku
(B) jest identyczna z kursem euro, do którego złoty jest trwale przywiązany
(C) zależy od decyzji rządu, który co miesiąc ogłasza oficjalny kurs złotego
(D) kształtuje się głównie pod wpływem podaży i popytu na rynku walutowym

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Rada Polityki Pieniężnej podniosła stopę referencyjną NBP o 0,5 punktu procentowego. Bezpośrednim, typowym skutkiem tej decyzji dla gospodarstw domowych jest

(A) spadek oprocentowania lokat w bankach komercyjnych.
(B) wzrost rat kredytów o zmiennej stopie procentowej.
(C) wzrost podaży pieniądza w gospodarce.
(D) wzrost zdolności kredytowej ludności.

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Bank komercyjny udziela nowych kredytów, tworząc tym samym nowy pieniądz bezgotówkowy na rachunkach swoich klientów, w granicach wyznaczonych m.in. przez stopę rezerwy obowiązkowej ustaloną przez bank centralny. Jak nazywa się ten proces zwiększania podaży pieniądza przez sektor bankowy?

(A) Emisja pieniądza gotówkowego (druk banknotów i bicie monet przez NBP)
(B) Kreacja pieniądza bezgotówkowego (multiplikacja depozytowo-kredytowa)
(C) Dewaluacja waluty (obniżenie kursu złotego wobec walut obcych)
(D) Sterylizacja monetarna (wycofywanie nadwyżki pieniądza przez NBP)

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń dotyczących Narodowego Banku Polskiego.

1.	Wysokość stóp procentowych NBP ustala Rada Polityki Pieniężnej.	**P**	**F**
2.	NBP udziela kredytów konsumpcyjnych gospodarstwom domowym na takich samych zasadach jak banki komercyjne.	**P**	**F**
3.	Podniesienie stopy rezerwy obowiązkowej zwiększa możliwości kreacji pieniądza przez banki komercyjne.	**P**	**F**
4.	NBP ma wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych (banknotów i monet) Rzeczypospolitej Polskiej.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj rodzaj polityki pieniężnej NBP do jej najbardziej prawdopodobnego skutku.

1. podwyższenie stóp procentowych NBP (polityka restrykcyjna)	...	A. droższe kredyty i spadek tempa wzrostu cen w gospodarce
2. obniżenie stóp procentowych NBP (polityka ekspansywna)	...	B. ograniczenie zdolności banków komercyjnych do udzielania kredytów
3. skup obligacji skarbowych przez bank centralny	...	C. tańsze kredyty oraz pobudzenie inwestycji i konsumpcji
4. podwyższenie stopy rezerwy obowiązkowej	...	D. wzrost ilości pieniądza w obiegu

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–4 pkt)

Dopasuj nazwę stopy procentowej NBP do jej opisu.

1. stopa lombardowa	...	A. minimalna rentowność bonów pieniężnych NBP w podstawowych operacjach otwartego rynku
2. stopa depozytowa	...	B. oprocentowanie jednodniowych depozytów składanych przez banki komercyjne w NBP
3. stopa referencyjna	...	C. cena, po której NBP przyjmuje od banków komercyjnych weksle do redyskonta
4. stopa redyskontowa weksli	...	D. cena kredytu udzielanego przez NBP bankom komercyjnym pod zastaw papierów wartościowych

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego bank centralny, posługując się operacjami otwartego rynku, nie może jednocześnie utrzymywać stabilnych rynkowych stóp procentowych i dowolnie dostosowywać podaży pieniądza do potrzeb gospodarki.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, w jaki sposób obniżenie przez NBP stopy rezerwy obowiązkowej wpływa na akcję kredytową banków komercyjnych i na podaż pieniądza w gospodarce.

Zadanie 9. (0–3 pkt)

Podaj dwa skutki wysokiej inflacji dla gospodarstwa domowego oraz wyjaśnij, jakie działanie może podjąć Narodowy Bank Polski, aby ograniczyć inflację, i w jaki sposób to działanie wpływa na gospodarkę.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego znaczące osłabienie kursu złotego względem euro (wzrost liczby złotych za 1 euro) może jednocześnie zaszkodzić importerom i pomóc krajowym eksporterom.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/biznes-zarzadzanie/pieniadz-i-nbp

Sprawdzian z pieniądza, NBP i gospodarki otwartej

Grupa A

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **D**

3. (1 pkt) **D**

4. (4 pkt) **1. F; 2. P; 3. P; 4. F** — po 1 pkt za zdanie

5. (4 pkt) **1–C, 2–D, 3–B, 4–A** — po 1 pkt za parę

6. (4 pkt) **1–A, 2–D, 3–C, 4–B** — po 1 pkt za parę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Spadek kursu euro oznacza aprecjację (umocnienie) złotego. Producent mebli, który ustala cenę w euro, za każde 1 000 euro otrzymuje teraz 4 300 zł zamiast 4 600 zł, więc jego przychody w złotych maleją; jeśli chce utrzymać przychód w złotych, musi podnieść cenę w euro, co pogarsza jego konkurencyjność na rynku niemieckim. Importer elektroniki zyskuje, bo za towar wyceniony w euro płaci mniej złotych: partia za 10 000 euro kosztuje go 43 000 zł zamiast 46 000 zł, co obniża koszty i pozwala zwiększyć marżę lub obniżyć ceny.
Punktacja: 1 pkt za poprawne wskazanie skutku dla eksportera (aprecjacja złotego obniża jego przychody w złotych z tej samej ceny w euro lub zmusza do podniesienia ceny w euro, co osłabia konkurencyjność) wraz z wyjaśnieniem. 1 pkt za poprawne wskazanie skutku dla importera (ten sam towar w euro kosztuje mniej złotych, spadają koszty importu) wraz z wyjaśnieniem. Łącznie 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Ponieważ kurs złotego względem funta może się zmienić w ciągu roku, koszt wyjazdu przeliczony na złote jest dziś niepewny — to ryzyko kursowe. Rodzina może je ograniczyć, kupując już teraz część potrzebnych funtów (np. w kantorze lub przez rachunek walutowy) po znanym dziś kursie, zamiast czekać z wymianą do dnia wyjazdu, kiedy kurs może być mniej korzystny.
Punktacja: 1 pkt za rozpoznanie ryzyka kursowego (koszt wyjazdu w złotych zależy od nieznanego dziś kursu funta za rok) + 1 pkt za zaproponowanie i uzasadnienie konkretnego sposobu zabezpieczenia (np. wcześniejszy zakup funtów lub założenie lokaty/konta walutowego w funtach już teraz, zamiast czekać z wymianą do dnia wyjazdu). Maks. 2 pkt.

9. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: NBP jako „bank banków" prowadzi rachunki banków komercyjnych i przechowuje ich obowiązkowe rezerwy. W razie potrzeby może udzielać bankom komercyjnym kredytów, np. kredytu refinansowego, wspierając ich płynność finansową. Dzięki temu NBP wpływa na stabilność całego systemu bankowego i pełni funkcję pożyczkodawcy ostatniej instancji.
Punktacja: Wskazanie, że NBP prowadzi rachunki i przechowuje rezerwy banków komercyjnych – 1 pkt + wskazanie, że NBP może udzielać bankom komercyjnym kredytów, np. w sytuacji kryzysowej – 1 pkt + odniesienie do wpływu na stabilność systemu bankowego – 1 pkt. 3 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Zerowa lub ujemna inflacja (deflacja) skłania konsumentów i firmy do odkładania zakupów i inwestycji w oczekiwaniu na jeszcze niższe ceny, co osłabia popyt i może pogłębiać spowolnienie gospodarcze. Niska, dodatnia inflacja pozostawia też bankowi centralnemu przestrzeń do obniżania stóp procentowych w okresie dekoniunktury, bez konieczności wprowadzania stóp ujemnych, które są trudne w praktyce i mogą zaburzać działanie sektora bankowego.
Punktacja: Kryterium 1 (1 pkt): wskazanie, że zerowa lub ujemna inflacja (deflacja) grozi odkładaniem zakupów i inwestycji przez konsumentów i firmy w oczekiwaniu na dalszy spadek cen, co ogranicza popyt i wzrost gospodarczy. Kryterium 2 (1 pkt): wskazanie, że niska dodatnia inflacja pozostawia bankowi centralnemu margines do obniżek stóp procentowych w razie spowolnienia, bez konieczności wprowadzania stóp ujemnych. Maks. 2 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **D**

2. (1 pkt) **B**

3. (1 pkt) **B**

4. (4 pkt) **1. P; 2. F; 3. F; 4. P** — po 1 pkt za zdanie

5. (4 pkt) **1–A, 2–C, 3–D, 4–B** — po 1 pkt za parę

6. (4 pkt) **1–D, 2–B, 3–A, 4–C** — po 1 pkt za parę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Kupując lub sprzedając papiery wartościowe, bank centralny zmienia ilość pieniądza w bankach, a przez to jego cenę, czyli stopy procentowe na rynku. Jeśli chce utrzymać stopy na stałym poziomie, musi dostarczać tyle pieniądza, ile banki potrzebują — wtedy nie decyduje swobodnie o podaży. Jeśli zaś ustala podaż pieniądza, stopy będą się zmieniać. Realizacja jednego celu odbywa się kosztem drugiego.
Punktacja: 1 pkt — wskazanie, że oba cele realizuje się tym samym narzędziem (sprzedaż/kupno papierów zmienia jednocześnie ilość pieniądza i stopy). 1 pkt — wyjaśnienie, że zmiana podaży pieniądza zmienia cenę pieniądza (stopy), a stabilizacja stóp wymaga dopasowania podaży do popytu na pieniądz — realizacja jednego celu odbywa się kosztem drugiego.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Rezerwa obowiązkowa to część depozytów, którą bank komercyjny musi utrzymywać na rachunku w NBP i której nie może pożyczyć klientom. Gdy NBP obniża stopę rezerwy, bank może przeznaczyć większą część zgromadzonych depozytów na kredyty. Więcej udzielonych kredytów oznacza większą kreację pieniądza bezgotówkowego, a więc wzrost podaży pieniądza w gospodarce; jest to działanie typowe dla ekspansywnej polityki pieniężnej.
Punktacja: 1 pkt za wyjaśnienie, czym jest rezerwa obowiązkowa i że jej obniżenie uwalnia bankom część środków z depozytów. 1 pkt za wskazanie skutku: banki mogą udzielić więcej kredytów, rośnie kreacja pieniądza i podaż pieniądza (polityka ekspansywna). Łącznie 2 pkt.

9. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wysoka inflacja obniża siłę nabywczą wynagrodzeń, więc za tę samą pensję gospodarstwo domowe kupuje mniej, a jednocześnie realna wartość oszczędności trzymanych na nisko oprocentowanych kontach maleje. NBP może podnieść stopy procentowe: kredyty stają się droższe, gospodarstwa domowe i firmy ograniczają zakupy na kredyt, spada popyt w gospodarce, a wyższe oprocentowanie lokat zachęca do oszczędzania zamiast wydawania, co hamuje wzrost cen.
Punktacja: Po 1 pkt za każdy z dwóch skutków, np. spadek siły nabywczej dochodów i oszczędności, wzrost kosztów utrzymania, ujemna realna stopa procentowa na lokatach, trudność w planowaniu wydatków, wzrost rat kredytów po reakcji NBP. 1 pkt za wskazanie działania NBP (podniesienie stóp procentowych, sprzedaż bonów pieniężnych, podniesienie rezerwy obowiązkowej) wraz z wyjaśnieniem mechanizmu (droższy kredyt, mniejsza podaż pieniądza, niższy popyt, hamowanie wzrostu cen). Łącznie 3 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Osłabienie złotego oznacza, że za tę samą kwotę w euro trzeba zapłacić więcej złotych — importerzy płacący zagranicznym dostawcom w euro ponoszą wyższe koszty zakupu towarów i surowców, co podnosi ich ceny sprzedaży. Jednocześnie polscy eksporterzy, sprzedający towary za euro, po przewalutowaniu otrzymują więcej złotych niż wcześniej, a ich oferta staje się relatywnie tańsza i bardziej konkurencyjna dla zagranicznych nabywców.
Punktacja: 1 pkt za wyjaśnienie sytuacji importerów (droższe towary i surowce z zagranicy w przeliczeniu na złote) + 1 pkt za wyjaśnienie sytuacji eksporterów (ich towary stają się tańsze i bardziej konkurencyjne dla zagranicznych nabywców płacących w euro). Maks. 2 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 24 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	22–24 pkt
dobry (4)	18–21 pkt
dostateczny (3)	12–17 pkt
dopuszczający (2)	8–11 pkt
niedostateczny (1)	0–7 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/biznes-zarzadzanie/pieniadz-i-nbp**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.